

SIDA APRIL 2010

Business for Development

Sidas program för samverkan med näringslivet

Förord

Den privata sektorn är motorn för innovationer, investeringar och tillväxt. Konkurrensdrivna marknader är det effektivaste sättet att skapa fler och bättre arbeten, högre inkomster och välstånd, vilket i sin tur leder till egenmakt och ekonomisk frihet.

Sida vill maximera den privata sektorns bidrag till utvecklingen och fattigdomsminskning genom:

- 1 Stöd till privatsektorutveckling. I samarbete med utvecklingsländernas regeringar, med andra bi- och multilaterala organisationer samt med DFIs vill Sida bidra till effektiva marknader och skapa en fruktbar miljö för privata investeringar där affärsverksamhet kan växa.
- 2 Samarbete med internationella och inhemska företag. Syftet är att bidra till än mer positiva effekter av företagets verksamhet. Detta samarbete definierar Sida som Business for Development, B4D.

B4D är alltså en metod och ett förhållningssätt för ett systematiskt samarbete med näringslivet. Syftet är att mobilisera resurser och att uppmuntra företagen att utveckla sin kärnverksamhet så den än mer bidrar till förbättrade förutsättningar för människor som lever i fattigdom. På så sätt kan B4D göra nytta i många olika sektorer som till exempel hälsa, utbildning, jord- och skogsbruk, miljö, klimat, energi, sysselsättning och infrastruktur.

Albena Melin
Avdelningschef
Ekonomisk utveckling

Georg Andrén
Avdelningschef
Aktsam

Innehåll

Sammanfattning	4
Ett reviderat, mer offensivt och fokuserat program	5
Former för att samverka med företagen som aktörer – B4D Tool Box	7
Bättre nyttiggöra företagen om rådgivare och dialogpartner	15
Samverkan med företagen i deras roll som leverantörer i biståndet	16
Kommunikation och kompetensutveckling	18
Organisering av Sidas arbete med näringslivssamverkan återfinns i separat appendix	

Sammanfattning

Sidas program för samarbete med näringslivet¹ utgår dels från de uppdrag som regering och riksdag givit Sida, dels en insikt om att biståndet kan göras effektivare genom att bättre nyttiggöra näringslivet i dess olika roller – som aktör i eget intresse, som rådgivare/dialogpartner samt som leverantör i biståndet.

Det är tydligt att företagen alltmer engagerar sig – som en del av sin kärnverksamhet – i just det som är biståndets hjärtefrågor: fattigdomsbekämpning, mänskliga rättigheter, klimatförändringar, antikorrupktion. Mot den bakgrunden är det nödvändigt för Sida att samarbeta mer strategiskt och samordnat med företag. Oavsett om det är svenska, internationella eller företag i samarbetsländerna.

Sida arbetar inte för att främja vissa företag eller för att främja privatsektorn för dess egen skull. Men för att nå biståndets mål och fattigdomsminskning är det av strategiskt intresse att Sida hittar vägar att arbeta i smarta partnerskap med företag. Partnerskap som är kommersiellt och miljömässigt uthålliga och som skapar resultat för utveckling.

Samarbetet med näringslivet ska grundas på principer som står i samklang med biståndets mål och förhållningssätt. Vilka ofta stämmer överens med seriösa företags syften att agera långsiktigt hållbart – ekonomiskt, socialt och miljömässigt.

Former för samverkan med företag som aktörer kommer att utvecklas bland annat inom ramen för projektet B4D Tool Box. Flera olika ansatser kommer att prövas: Corporate Sustainability (tidigare CSR), Challenge Funds (typ DemoMiljö), Sidas Private-Public-Partnerships, Innovativ finansiering, Market Transformation, Innovations Against Poverty, Socialt Entreprenörskap, Klusterbyggen och Organisationsstöd. Under en treårsperiod vill Sida expandera budgeten för dessa ansatser från ca

B4D

I samverkan med Sida kan näringslivet bidra till att skapa en hållbar utveckling som ger en hållbar marknad.

¹ Med "näringsliv" avses i detta program företag och näringslivsorganisationer.

Samarbete med näringslivet ska grundas på principer som står i samklang med biståndets mål och förhållningssätt.

Näringslivets roll

Näringslivet har kan verka i flera roller för att minska fattigdomen. Som aktörer med egna intressen, som rådgivare i dialog med biståndet och som leverantör av bistånd.

55 mkr till 380 mkr. Till detta kommer medel från land- och regioner samt miljölåneramen.

Att bättre nyttiggöra företagen som rådgivare och dialogpartner ska till stor del ske genom den av regeringen beslutade NU-organisationen (Näringsliv och Utveckling). Men även genom förbättrade processer för utveckling av policies och samskapsstrategier. Samt som partner i dialoger med samskapsländer och andra utvecklingsaktörer.

Biståndet kan också dra nytta av företagen i dess roll som *leverantörer i biståndet*. Främst genom att påverka villkoren för biståndsfinansierade upphandlingar – öka kraven på CS, livstidsekonomi och antikorrupcion. Villkor som är i både de fattiga människornas och de seriösa företagens intresse. I detta avseende sammanfaller främjandets uppdrag delvis med biståndets uppdrag, varför samskabet mellan dessa två verksamheter måste utvecklas till gemensam nytta.

En avgörande förutsättning för att programmet ska lyckas är utveckling av kunskap, kompetens och attityder – både inom Sida och inom näringslivet. Nyckel till detta är *kommunikation och kompetensutveckling*.

Ansaret för att förverkliga planen ligger främst på cheferna i Sidas pelare Operations, medan Aktsam/Aktörsteamet har ansvar för samordning och utveckling. Arbetet drivs under en Sida-övergripande styrgrupp med chefen för Aktsam som ordförande och beställare. Avdelningen Economic Opportunities, ECOP, som ansvarar för både Sidas privatsektorpolicy och den nyligen lanserade svenska tillväxtpolicyn, har en viktig stödjande roll vad gäller policyerlevnad när B4D används som instrument och metod.

ETT REVIDERAT, MER OFFENSIVT OCH FOKUSERAT PROGRAM

De stora globala utmaningarna – och förverkligandet av millennieutvecklingsmålen – kan inte hanteras utan samverkan mellan alla olika aktörskretsar. Både i samskapsländerna och på hemmaplan. Sida har sedan länge ett väl utvecklat samarbete med myndigheter, kommuner och landsting, forskningsinstitutioner och enskilda organisationer. Men Sida har inte till fullo utnyttjat den potential som finns inom samverkan med näringslivet. Detta trots en allmän medvetenhet om den privata sektorns betydelse för den globala utvecklingen och det enorma behovet av privat kapital för att tackla de stora globala utmaningarna.

Vi vet att många företag gör stor nytta för fattiga människor och för Europeintegration – tillför stora resurser, skapar sysselsättning och tillväxt, inför goda värderingar och ett hållbart företagande (ekonomiskt, socialt och miljömässigt), bygger kapacitet och kompetens i våra samskapsländer. *Sidas utmaning är att förstärka dessa goda effekter genom ett klokt samarbete med näringslivet.*

Samtidigt finns det många företag som inte delar denna värdegrund. Därför är det också viktigt för Sida att stödja insatser som motverkar ett icke-hållbart företagande, t ex stöd till utveckling av regelverk, civilsamhälle, fria medier och ansvarsfullt företagande. Också detta arbete kan förstärkas genom samarbete med de ansvarskännande delarna av näringslivet.

På en treårsperiod ska Sida expandera budgeten för samverkan med näringslivet från 55 mkr till 380 mkr.

I april 2007 fastställde Sidas generaldirektör riktlinjer och en treårig handlingsplan för Sidas samverkan med det svenska näringslivet.² Handlingsplanen redovisade ett femtiotal åtgärds punkter, varav vissa har verkställts, andra ännu inte – framför allt på grund av resursbrist.

I början av 2009 gav regeringen Sida en ny *instruktion*. Enligt denna ska Sida särskilt ”utveckla sin samverkan med näringslivet genom närmare dialog, erfarenhetsutbyte och ömsesidigt tillvaratagande av kompetens.”

I Regeringens policy för Aktörssamverkan³ nämns företag som en av de prioriterade grupperna och svenska företag nämns som viktiga aktörer i flera nya samsamarbetsstrategier (bl a Colombia, Guatemala, Indien, Indonesien, Irak, Kenya, Kina, Serbien, Sydafrika, Sudan, Vietnam).

I januari 2009 uppdrog Sidas GD åt AC/Aksam att utarbeta *ett reviderat, mer offensivt och fokuserat program* för Sidas samverkan med näringslivet – i Sverige, internationellt och i samsamarbetsländerna. Programmet ska avse direkt samverkan med näringslivet som aktör – alltså inte samtliga förutsättningsskapande insatser som ryms inom t ex privatsektor- och förvaltningsutveckling.

Utan att frångå resultatkrav, relevans- och riskbedömning ska Sidas medarbetare vara innovativa, våga tänka nytt och våga göra saker som man inte gjort tidigare. Ny kompetens och nya attityder till företagande och näringsliv är avgörande.

Programmet ska svara på följande frågor:

- Hur ska Sida och näringslivet samverka för att skapa förutsättningar för att företagen i sin egen verksamhet bidrar ytterligare till biståndets mål (bidra till bättre förutsättningar för fattiga människor respektive Europaintegration)?
- Hur kan Sida och näringslivet bättre dra nytta av varandra som rådgivare och som leverantör av bistånd?
- Hur ska Sida organisera och finansiera arbetet med näringslivssamverkan?

Svaren ges av följande handlingsprogram i sex delar:

- Former för att samverka med företagen som aktörer – B4D tool box
- Bättre nyttiggöra företagen som rådgivare och dialogpartner
- Samverkan med företagen i deras roll som leverantörer i biståndet
- Kommunikation och kompetensutveckling
- Organisering av Sidas arbete med näringslivssamverkan
- Finansiering

2) Se www.sida.se, Riktlinjer och handlingsplan för Sidas samarbete med näringslivet, 2007-03-13

3) Aktörssamverkan för global utveckling – policy för aktörssamverkan inom utvecklingssamarbetet. Bilaga till regeringsbeslut 2007-12-19, UD2007/46452/UP

Former för att samverka med företag som aktör – B4D tool box

Många företag och företagsorganisationer gör nytta visavi biståndets mål på flera sätt: de tillför stora resurser, skapar sysselsättning med goda förtecken, levererar varor och tjänster till nytta för fattiga människor och deras företag, stärker mänskliga rättigheter och demokrati, bygger kompetens och kapacitet, utvecklar attityder och ger tillgång till globala nätverk.

Den privata företagssektorn är mångfacetterad och inkluderar allt från småföretagare på landsbygden till stora multinationella företag. Dess utveckling har strategisk betydelse för fattiga människors möjligheter att förbättra sina livsvillkor. Utvecklingssamarbetet kan på olika sätt stimulera och förstärka företagets positiva roll i utvecklingsprocessen.

Detta synsätt präglar regeringens nyligen fastställda policy för ekonomisk tillväxt⁴ vars mål är att skapa ”förbättrade förutsättningar för hållbara tillväxtprocesser i fattiga utvecklingsländer”. Inom ramen för Sidas stöd till privatsektorutveckling och handel⁵ bidrar Sida på en mängd olika sätt till detta mål; alltifrån globala insatser för att främja fattiga länders integration i världshandeln till lokala satsningar på att förbättra fattiga bönders försörjning och marknadstillgång.

Bland de metoder som biståndsgivare kan utnyttja i stödet till privatsektorutveckling ingår stöd till policyreformer, institutionsutveckling, kapacitetsbyggande och infrastruktur. Därtill kommer under senare år ett kraftigt ökat internationellt intresse för *samverkan med företag och näringslivsorganisationer* (B4D, Business for Development). I linje med regeringens prioriteringar, redovisas nedan Sidas åtgärder för att snabbt expandera denna typ av samverkan.

4) Policy för ekonomisk tillväxt inom svenskt utvecklingssamarbete 2010-2014, Bilaga till regeringsbeslut UF/2010/6949/UP

5) Se Policy Guidelines for Sida's Support to Private Sector Development respektive Reducing Poverty by Supporting Trade i Sidas publikationsdatabas på www.sida.se

Samarbete med näringslivet ska utnyttjas för att stärka mänskliga rättigheter, hälsa, utbildning och miljöförbättringar, likväl som ekonomisk tillväxt.

Den privata sektorns utveckling har starka band till samhällsutvecklingen i stort och dess olika dimensioner: social utveckling, mänsklig säkerhet, mänskliga rättigheter etc. Samverkan med företag och näringslivsorganisationer, B4D, kan därför utnyttjas inte bara för att främja ekonomisk utveckling, utan också komma till nytta som arbetsverktyg i olika delar av utvecklingssamarbetet, vilket illustreras i figuren nedan.

FÖLJANDE PRINCIPER SKA STYRA ARBETET MED SIDAS B4D TOOLS:

VI SKA ALLTID ha biståndets mål som utgångspunkt: ”Att bidra till bättre förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor” eller bidra till Europaintegration. Därför ska vi alltid eftersträva en win-win-situation när vi samverkar med företag. ”Win” för fattiga människor likaväl som ”win” för företagen. Ty är vinsten inte ömsesidig så är verksamheten inte uthållig.

PARTNERSKAPET BÖR VARA i linje med *samarbetslandets prioriteringar*.⁶ Och – när det handlar om större projekt – inom de sektorer som Sverige prioriterar i respektive land, eftersom Sida då har ansvar, kontaktvägar och kunnigt folk på plats. Som i allt bistånd är det nationella ägarskapet av central betydelse.

ARBETET SKA KARAKTÄRISERAS av ett *rättighetsperspektiv*, och inte resultera i privat välgörenhet. Grundprinciper som deltagande, transparens och ansvarstagande är centrala liksom att roller och ansvarsfördelning mellan stat och näringsliv är tydliga. Stater har ett ansvar att tillgodose t ex grundläggande utbildning och Sida ska inte stödja en utveckling där människor blir beroende av ett företags välvilja att erbjuda skolgång eller hälsovård.

Villkor för B4D

Samverkan sker inte villkorslöst. Sida ställer krav för att skapa ett aktivt samarbete

⁶) Mindre insatser, typ stöd till innovationer, kan naturligtvis gälla sektorer som inte är uttryckligt prioriterade av ett samarbetsland. Och CS-insatser kan vi viss mån stå i direkt strid med politiska intressen i vissa länder.

VI SKA STRÄVA efter att *påverka investorer*, både så att de ökar sina investeringar i utvecklingsländer och så att de gör investeringarna på ett sätt som stödjer uthållig utveckling och skapar bättre förutsättningar för fattiga människor.

VI SKA STRÄVA efter samverkan med *stora företag* eftersom dessa normalt kan åstadkomma mycket större effekter än små- och medelstora företag. Dessutom är stora företag ofta närvarande i många utvecklingsländer vilket gör det möjligt för dem att replikera sina nya affärsmodeller och förhållningssätt över hela världen. Samtidigt kan stora företag agera draglok för de mindre. Men vi måste också öppna möjligheter för små och medelstora företag, eftersom dessa många gånger har en högre innovationsfrekvens.

VI SKA HA HÖGA KRAV på att våra partnerföretag vill ta *ansvar för sociala, ekonomiska och miljömässiga effekter*. Företagen måste stödja och sträva efter att följa Global Compacts 10 principer, ILOs fundamentala konventioner samt rapportera systematiskt (stora företag kan t ex rapportera i enlighet med GRI, Global Reporting Initiative).

VI SKA VARA ÖPPNA för samarbete med *företag från alla länder*, inte exklusivt Sverige, även om vi räknar med att svenska och svenskrelaterade företag kommer att dominera. Sverige har, relativt sin folkmängd, många stora företag och många av dessa ligger i absolut framkant vad gäller socialt och miljömässigt ansvarstagande.

VI SKA UNDVIKA att agera marknadsstörande, men inte tveka att agera *marknadsutvecklande*, vilket ibland innebär att dåliga företag (de som fungerar dåligt visavi utvecklingsmålen) slås ut och bra företag kan blomstra.

ADDITIONALITET ÄR AVGÖRANDE. Vi ska adressera marknadsmisslyckanden och stimulera till innovativa lösningar.

SIDAS INSATSER ska koncentreras till områden som ger *hög utväxling* av den svenska biståndskronan. Detta innebär att vi inte ska göra allt som är gott och möjligt, utan det som får störst additionell effekt.

PÅ MÅNGA SÄTT sammanfaller B4D-tänkandet med Sidas uppdrag kring Aktörssamverkan – ömsesidig nytta för parterna till förmån för fattiga människor. Och precis som Aktörssamverkan ska B4D tillämpas inom *alla landkategorier*. B4D-verktyg som kräver insatser från land- eller region-team ska användas inom ramen för samarbetsstrategierna. Vissa instrument, som inte kräver att Sida har specifik landkompetens, ska kunna användas i samtliga DAC-länder.

I MÖJLIGASTE MÅN ska vi *koordinera oss med andra givare* och harmonisera våra system och regelverk. Det underlättar för företag och samarbetsländer. Och det ger möjligheter till arbetsdelning givare emellan. (Med andra givare avser vi även enskilda organisationer och privata fonder).

OLIKA FORMER AV SAMARBETE

Sidas B4D Tool Box, som utvecklas i ett särskilt projekt 2009–11, rymmer förslag på ett antal komponenter, som delvis går in i varandra. Flera komponenter är redan under utveckling, andra kan utvecklas kommande år. Prioriteringen och utveckling görs i nära samarbete med företag, organisationer, myndigheter och andra givare.

Tool Box-projektet bygger på att vi successivt prövar nya metoder, drar slutsatser av konkreta insatser, studerar vad som ger utvecklings-effekter, förbättrar eller förkastar i en process för ständig förbättring.⁷

FÖRSLAG PÅ SAMARBETSFORM

CORPORATE SUSTAINABILITY

ATT UTVECKLA FÖRETAGENS HÅLLNING TILL VÄRLDEN

Det samverkansområde, som kanske har den största potentialen ur ett brett utvecklingsperspektiv, är företagens arbete med socialt och miljömässigt ansvarstagande. Genom detta har näringslivet tagit steget rakt in i biståndets kärnområde: mänskliga rättigheter, demokrati, uthållig utveckling. Corporate Social Responsibility är ett begrepp som spänner över ett stort område – från välgörenhet till företagens kärnverksamhet. Det senare kan benämnas Corporate Sustainability, d.v.s. verksamhetens ekonomiska, sociala och miljömässiga uthållighet. CS är den inriktning som är relevant för Sida.

Ett bra exempel på samverkan med företags CS-verksamhet är Sidas stöd till de hiv/aidsinsatser i Södra Afrika som drivs av NIR, IF-Metall och ett antal stora svenska företag. Ett annat exempel är stödet till näringslivsorganisationen Business for Social Responsibility, som arbetar med SRHR-frågor i företagen. Ett tredje är idén om samverkan med svenska inköpare där dessa ställer CS-krav på sina leverantörer i t ex fattiga delar av Kina, och där biståndet skulle kunna stärka dessa leverantörers förmåga att leva upp till CS-kraven.

För närvarande pågår en process genom vilken Sida ska ta ställning till hur verket ska arbeta med CS-frågor framöver, baserat på beslutet att göra CS till en ”hög-profil-fråga”.

FÖRSLAG PÅ SAMARBETSFORM

CHALLENGE FUNDS

TÄVLA OM FINANSIERING

Ett sätt att få fram bra utvecklingsidéer inom en viss sektor är att bjuda in företag att ”tävla” om stöd på samma sätt som forskare söker bidrag från en forskningsfond. Ett exempel är Sidas DemoMiljö, där företag kan ansöka om små bidrag till förstudier (och potentiella kunder i utvecklingsländer kan ansöka om större bidrag till pilotanläggningar). I urvalsprocessen värderas olika projektförslag mot varandra utifrån i förväg fastställda kriterier.

Denna typ av stöd kan tillämpas inom andra sektorer och med andra mekanismer (brittiska DFID arbetar med väsentligt större projekt). Spider, Sidas ICT-samarbete med Stockholms universitet, har utvecklat ett förslag till DemoICT. Det finns också tankar om ett DemoHealth. Det ”planning grant private sector” som planeras för aktörssamarbete är också en challenge facility, men som inte blir sektorspecifik.

7) Tool Box-projektet bygger bland annat på tre rapporter som Sida lät utföra under 2009: "Support to 'Business for Development (B4D)': A review of new approaches and donor agency experiences", Adam Smith International, juni 2009. "Business for Development", En kartläggning av svenskt B4D och tankar kring ett metaprogram", Claes Lindahl, maj 2009. "Sida's engagement with CSR: Recommendations for strategy and operations", Peter Davis, Greystones Management, februari 2009.

FÖRSLAG PÅ SAMARBETSFORM

PUBLIC PRIVATE
PARTNERSHIP-
PROGRAM

UTVECKLING AV VÄRDEKEDJOR

SPPP, Sidas Public Private Partnership-program, avser samarbete med stora företag. Det kan dels handla om komplettering av värdekedjor, dels samfinansiering av angelägna projekt

För människor som lever i fattigdom kan en privat investering få större utväxling om partnerlandet och Sida etablerar ett kompletterande program, uppströms eller nedströms i värdekedjan. Sida skulle exempelvis kunna finansiera stöd till småbönder (jordbruk, organisation, management etc.) så att dessa bönder kan ta del av de nya marknader som uppstår tack vare den privata investeringen.

Ibland kan en komplettering vara avgörande för att en investering överhuvudtaget ska komma till stånd (ett exempel: livsmedelsindustrier kan inte komma igång, därför att bönderna saknar kunskap och organisation för att kunna leverera råvaran, vilket i sin tur leder till utebliven sysselsättning och uteblivna intäkter för bönderna).

En annan modell för att mobilisera företagets resurser är USAIDs Global Development Alliances. Där betalar företaget resp USAID till ett gemensamt projekt, för vilket man sedan köper in en tredje, implementerande part. Ytterligare en modell är DFIDs (Storbritannien) Challenge Funds. Genom samarbete med aktörer som USAID och DFID skulle Sida kunna stärka dessa program och använda det i länder/ sektorer där Sverige är aktivt.

Genom SPPP kan bistånd och företagssatsningar alltså skapa förutsättningar för utveckling utan att rikta stöd mot ett enskilt företag. SPPP ska kunna användas både reaktivt – för att ta vara på goda initiativ – och proaktivt för att söka lösningar på problem som identifieras i de länder där Sida verkar.

FÖRSLAG PÅ SAMARBETSFORM

INNOVATIV
FINANSIERING

FINANSIERING FRÅN OVÄNTAT HÅLL

För att mobilisera privat kapital och för att adressera marknadsmisslyckanden behövs nya former av finansiella lösningar. Ett exempel finns inom hälsosektorn, där Sida utvecklar instrument som kombinerar gåvor, lån och garantier med olika typer av privat kapital – såväl marknadsbaserat som filantropiskt. Detta tänkande kan replikeras inom andra områden som livsmedelssäkerhet samt miljö och klimat.

FÖRSLAG PÅ SAMARBETSFORM

MARKET
TRANSFORMATION

SAMARBETE VID OMSTÄLLNING

Även enskilda organisationer kan göra nytta i samverkan med näringslivet genom att verka för omvandling av marknader och produktionsmetoder – market transformation.

Ett exempel är Better Cotton Initiative, som drivs av Världsnaturfonden tillsammans med ett antal mycket stora företag (bl a IKEA, HM, Adidas, GAP, Levis, Marks&Spencer) och som syftar till bättre miljö och bättre inkomster för små bomullsodlare världen över. Genom en s.k. multi stakeholder-dialog och frivillig certifiering ska världsmarknaden förmås att förändras. Motsvarande processer drivs för palmolja, fisk, soja, timmer, socker etc.

FÖRSLAG PÅ SAMARBETSFORM

INNOVATIONS
AGAINST POVERTY

STÖD TILL IDÉER SOM FÖRBÄTTRAR FÖR DE FATTIGASTE

Innovations against Poverty är en utveckling av BoP, Base of the Pyramid. Instrumentet syftar till att stödja utveckling av varor och tjänster för fattiga människor. I flera andra länder har olika former av BoP-stöd utvecklats inom näringsliv, universitet och biståndsorganisationer. För att stärka svensk BoP-verksamhet arbetar Sida i dialog med bl a Svenskt Näringsliv och KTH.

FÖRSLAG PÅ SAMARBETSFORM

SOCIAL
ENTREPRENÖRSKAP

SAMVERKAN FÖR LÖNSAMT FÖRETAGANDE MOT FATTIGDOM

Socialt entreprenörskap. En verksamhet som ligger i gränsen mellan ”hard core business” och ”do-good” är socialt entreprenörskap, SE. Det är en form av företagande som får bred spridning framför allt bland unga entreprenörer: Man vill bidra till utveckling för fattiga människor, men inte genom välgörenhet, utan genom att driva lönsamma, uthålliga företag, där vinsten oftast återinvesteras i verksamheten eller till satsningar på de anställdas hälsa, utbildning och miljö. Även formerna för samverkan med SE-företag bör utvecklas.

FÖRSLAG PÅ SAMARBETSFORM

KLUSTERBYGGE

NYTTIGA NÄTVERK

Inom ramen för Aktörssamverkan har Sida utvecklat ett klusterkoncept som bygger på att en central aktör organiserar ett kluster av företag, forskare, organisationer och myndigheter. Syftet är att föra ihop svenska aktörer med intressanta kontakter i samarbetsländerna.

”Meetingpoints Mining” är det exempel som kommit längst. Där fungerar SGU, Statens Geologiska Undersökningar, som facilitator. Motsvarande kluster kan utvecklas inom miljöteknik, hälsa, trafiksäkerhet, handelsfrämjande etc.

FÖRSLAG PÅ SAMARBETSFORM

ORGANISATIONSSTÖD

SAMARBETE MED CIVILA SAMHÄLLET

I många fall kan organisationer med företagsmedlemmar (t ex handelskammare, Svenskt Näringsliv/NIR, World Economic Forum) också göra stor nytta visavi biståndets mål. Sådana organisationer är en del av det civila samhället, enligt regeringens policy för samverkan med civilsamhället.

För närvarande arbetar Sida med att utveckla regelverk och system för stöd till näringslivets medlemsorganisationer – motsvarande det stöd som vi ger till svenska enskilda organisationer. Ett första steg har tagits med ett ramavtal med NIR samt ett stöd till Internationella Tidningsutgivarföreningen (WAN-IFRA).

LEGALA FÖRUTSÄTTNINGAR OCH GIVARKOORDINERING

Legal förutsättning, givarkoordinering och arbetsdelning. Vissa av de föreslagna B4D-instrumenten förutsätter mindre, katalytiska bidrag till företag. Vi måste klargöra vilka förutsättningar Sida har att hantera sådana stöd.

Det är också viktigt, att olika delar av statsförvaltningen har samma syn, varför en koordinering med andra politikområden är nödvändig. Likaså bör samtliga EU-länder göra samma tolkning av EGs regelverk – eljest försvåras givarkoordinering och arbetsdelning.

Motsvarande process bör drivas på DAC-nivå samtidigt som Sverige kan söka direkt samarbete och arbetsdelning med andra bilateraler.

Bättre nyttiggöra företagen som rådgivare och dialogpartner

Samarbete med näringslivet kan göra nytta inom samtliga Sidas tre verksamhetsområden. Alltså inte bara i genomförandet av biståndet utan också i arbetet med att utveckla underlag för policies och strategier, samt i dialog och påverkan.

NU-ORGANISATIONEN

Svenska företag har ofta god insyn i förutsättningarna för utveckling i de länder de verkar – det gäller inte enbart privatsektor, utan även demokrati, mänskliga rättigheter, antikorrupktion, hälsa, utbildning m fl områden. I syfte att bättre ta tillvara företagens erfarenheter, kompetens och resurser för genomförande av PGU har regeringen beslutat att inrätta ett NU-råd (Näringsliv och Utveckling) för dialog med näringslivet på hög nivå. På tjänstemannanivå inrättas en NU-grupp med representanter för olika departement och myndigheter respektive näringslivet. I fält inrättas motsvarande NU-samråd.

MÖTEN MED NÄRINGSLIVET

Andra fora för möten med näringslivet. NU-strukturen kommer att erbjuda de viktigaste dialogtillfällena – i synnerhet i fält. Men det finns även andra fora. Näringslivet involveras naturligtvis löpande i möten med olika aktörer (t ex Sida Development Area) och Sida medverkar i möten med olika organisationer som Svensk Projektexport och Swedish Consultants.

Genom samverkan kan vi hjälpa företag att komma förbi utvecklingshinder genom att tillsammans påverka myndigheter och regelverk.

Vidare bjuds näringslivet in till tematiska möten, t ex kring urban miljö, mödrahälsa och medieutveckling. Samt till diskussioner i arbetet med utveckling av policies och samarbetsstrategier – men här fordras en radikal förbättring av dialogen.

Sida ska också aktivt delta i fora som andra aktörer arrangerar. Detta bland annat för att nå ut till företag och organisationer som ännu inte integrerat hållbarhetstänkandet i sin verksamhet.

DIALOGPARTNER

En grundläggande förutsättning för den privata sektorns existens är goda och fungerande regelverk. Sida stödjer därför utveckling av regelverk i samarbetsländerna, regionalt och globalt. Det gör vi genom bistånd till privatsektor- och förvaltningsutveckling och antikorrup-tion samt genom vårt handelsrelaterade bistånd. Även Sidas stöd till fria medier och det civila samhället bidrar till opinionsbildning kring villkoren för den privata sektorn.

I detta arbete ska vi ha en kontinuerlig dialog med företag, i Sverige, internationellt och i samarbetsländerna (NU-rådet och NU-samråden blir viktiga instrument för detta). Företagen kan hjälpa oss att identifiera utvecklingshinder och vi kan tillsammans *påverka policies och tillämpningar* inom myndigheter och näringslivet i stort. Här finns ett ömsesidigt intresse av ett bra investeringsklimat och därmed utrymme för strategisk och långsiktig samverkan med näringslivet och andra aktörskretsar.

Ett sådant samarbete kan skapa effekt även inom andra prioriterade områden såsom hälsa, jämställdhet, antikorrup-tion, mänskliga rättigheter och demokrati.

Samverkan med företagen i deras roll som leverantörer i biståndet

Genom avbindningen och biståndets ändrade inriktning och arbetssätt arbetar svenska företag i allt mindre utsträckning på direkt uppdrag av Sida. Likväl ligger det i Sveriges och Sidas intresse att svenska företag är leverantörer i biståndsfinansierade upphandlingar, för att bygga ömsesidiga relationer och bidra till ekonomisk utveckling såväl i samarbetsländerna som i Sverige. Och, inte minst, därför att många svenska företag är tydliga bärare av svenska värderingar – en viktig faktor i förverkligandet av PGU.

INFORMATIONSSYSTEM

I syfte att skapa bättre förutsättningar för svenska företag har Sida tillsammans med UD och Exportrådet lanserat tjänsten *Projektspaning*, ett verktyg för ambassaderna att fullgöra sin skyldighet att tidigt kanalisera information om kommande internationellt upphandlade projekt. Projektspaning kommer att rullas ut i alla länder där Sida och främjandet/Exportrådet har personal. Samtliga handläggare vid ambassaderna måste ha ett ägarskap för Projektspaning, inte minst NPOer. Sidas arbete med projektspaning – både vid huvudkontoret och på utlandsmyndigheterna – ska stärkas och styras upp genom nya anvisningar och inrättandet av en central Projektspaningsgrupp i Stockholm.

SAMARBETE MED FRÄMJANDET

Hösten 2007 påbörjades ett samarbete kring främjandet i *Afrika*, med syfte att ta tillvara möjliga synergier mellan bistånd och främjande – delvis olika mål, men sammanfallande medel. Som en följd av 2008 års

Sida kan erbjuda projektspaning och stöd till företag som vill delta i upphandlingar.

Afrikaskrivelse har UD:s Afrikaenhet utvecklat en övergripande plan för handelsfrämjande, vilken nu följs upp av nationella handlingsplaner. På basis av rekommendationer i en rapport från ett antal ambassadbesök i södra Afrika föreslår UD och Sida att utveckla samarbetet. Bland annat genom en pilotverksamhet vid ambassaden i Lusaka.

Utöver Projektspaning är det viktigt med god intern samverkan på ambassader och sektionskontor samt med Exportrådet i syfte att fånga upp och förmedla information om t.ex. *utvecklingsbankerna*, där t.ex. svensk personal (sekonderad eller ej) kan förmedla information och kontakter i en Team Sweden-anda.

Exportrådet, via det statliga uppdraget, stödjer föreningen *SweUNB* (Swedish UN Business), som syftar till att få fler svenska företag som leverantörer till FN-systemet. (Idag står Sverige för 3 % av FN:s finansiering, men för bara 0,3 % av leveranserna.) Även i detta arbete måste Sidapersonal i fält involveras.

MOTTAGARLANDS- OCH MULTIUPPHANDLING

En viktig åtgärd är att bidra till utvecklad mottagarlands- och multiorgansupphandling vad gäller t.ex. krav på CS (Global Compacts 10 principer), antikorrupktion och krav på hänsyn till livstidsekonomi. Även en utveckling mot funktionsupphandling kan vara värdefull. Detta förutsätter samverkan med andra givare och utvecklingsbanker; stöd till kapacitetsutveckling etc.

Många svenska företag avstår från att lämna in anbud på upphandlingar i samarbetsländerna eller utvecklingsbankerna, bl. a. beroende på en upplevd stor korrupsionsrisk. Sida driver dessa frågor inom ramen för både OECD/DAC:s och FN:s arbete. Sida samverkar med bland andra Swedish Consultants och företrädare för andra myndigheter om hur givarkollektivet ska kunna säkra korrekta upphandlingar genom att stödja antikorrupktion.

SAMVERKAN KONSULTER-MYNDIGHETER

År 2008 reviderades Sidas regelverk för att skapa konkurrensneutralitet gentemot olika samarbetsparter. Detta öppnar för ett bättre samarbete mellan konsulter och myndigheter; där myndigheternas biståndsinsatser avgränsas till det som är myndighetsunikt. Framöver ska Sida systematiskt stärka samarbetet mellan konsulter och myndigheter.

Kommunikation och kompetensutveckling

Ett hinder för bättre samverkan mellan näringslivet och Sida är de missuppfattningar som råder på ömse sidor och bristen på kompetens inom varandras områden. Därför krävs ett systematiskt arbete för förbättrad kommunikation och ömsesidig kompetensutveckling.

KOMMUNIKATION

En tydlig och sammanhållen kommunikation är avgörande för ett fruktbart samarbete med näringslivet. Sidas Aktörsteam utvecklar en kommunikationsstrategi som ska täcka både den interna och den externa näringslivskommunikationen, samt säkerställa samordning med övriga relevanta statliga organ.

KOMPETENSUTVECKLING

En viktig åtgärd för att stimulera företagen till ökat engagemang i utvecklingsländer är att erbjuda specifik kompetensutveckling. Sida Partnership Forum (Sidas Härnösandsverksamhet) utvecklar program som inkluderar även företag. Inledningsvis erbjuder man bland annat en kurs i antikorrupktion och utvecklar, tillsammans med Näringslivets Internationella Råd, en kurs för företag i konflikt- och postkonfliktländer.

KOMPETENS OCH ATTITYDER

En viktig förutsättning för att planen ska ge resultat är att Sidas medarbetare utvecklar både sin kompetens och sina attityder vad gäller samverkan med näringslivet – gäller i synnerhet för medarbetare i fält (både utresande och NPOer). Därutöver måste frågor kring samarbete med näringslivet integreras i nätverkens arbete med ämnesspecifik kompetensutveckling.

Även som organisation kan Sida vinna på ett närmare samarbete med företagen. *Benchmarking och utbytestjänstgöring* kan föda in ökat resultatfokus och mangementkunnande till Sida. Sida skulle också kunna sekondera medarbetare till näringslivsnära organisationer som Gates Foundation och olika projekt inom World Economic Forum.

SIDAS UPPDRAG

Sida arbetar på uppdrag av Sveriges riksdag och regering för att minska fattigdomen i världen. Det kräver samarbete och uthållighet. Genom utvecklingssamarbete stödjer Sverige länder i Afrika, Asien, Europa och Latinamerika. Varje land ansvarar för sin utveckling. Sida förmedlar resurser och utvecklar kunskap och kompetens. Det gör världen rikare.

SIDAS PROGRAM FÖR SAMVERKAN MED NÄRINGSLIVET